

Ulov školjki je u opadanju

Da se vratim na problem o slatkovodnim školjkama u našim rekama, jezerima i ribnjacima dala mi je povoda namera nekih ribnjačarstava, da školjkinim brašnom hrane riblji mlad, kao i jedan raniji članak Ferdinanda Kopa, pod naslovom: »Sakupljanje školjki kao sporedna djelatnost slatkovodnog ribarstva«, štampan u ovom časopisu iz 1959. godine, broj 5., strana 122.

Interes naših ribara za lov školjki na Dunavu, Savi, Tisi, Dravi, Drini, Bosni i Bosutu bio je vrlo velik i lovili su intenzivno, ali neracionalno, sve do unatrag par godina. Tvornice za preradu školjkinih ljuštura u sedefnu dugmad iskorištavale su ovu vrstu mekušaca vrlo mnogo, a uz to prilično se trošilo školjkino mesnato i mineralno brašno za ishranu peradi, kao i kuhano meso školjki za ishranu svinja.

Bacanjem na tržište dugmadi od plastične mase uglavnom je prestao lov školjki na svima našim vodama. Još se samo jedna zanatska radionica u mestu Ratkovu, nedaleko Novog Sada, bavi izradom dugmadi iz školjkina sedefa, pa tu još ima nešto malo lova školjki. Ponegdje se u selima uz obale Dunava i Save može katkada zapaziti, da se neko od njihovih stanovnika bavi lovom školjki za potrebe ishrane domaće peradi i svinja.

Lov školjki je u navedenim rekama do unatrag pet-šest godina bio vrlo neracionalan. Najveća lovišta na Dunavu, od Apatina do Novog Sada, te od Pančeva preko Ivanova do Smedereva, bila su prosto opljačkana, kao i ona na Savi, od položaja Jarca do Jamene. Lovilo se na veliko, u trci za što većom zaradom. Pri ulovu bile su zahvatane i sitnije školjke, ali niko se nije setio da te primerke ispod dozvoljene dužine za lov vrati natrag u rečnu vodu, da bi se dalje razvijali i davali potomstvo. Te male školjke ostajale su na obali, kao za privredu nekorisne i ugibale. Niko nije mario da njihovim mesom nahrani svoju perad i svinje, kao ni da iskoristi ljušturu za pretvaranje u mineralno brašno. Tako su milijoni školjaka ostali neiskorišteni.

Ovako neracionalan lov upropastio je fond školjki u našim najvećim rekama. Nisu se poštile zakonom određene mere, a uz to nije bilo ni kontrole na terenu od strane nadležnih organa.

Ali školjkari nisu lovili školjke samo za potrebe industrije dugmadi; njih su lovili, naročito u okolini Apatina, za pretvaranje u životinjsko i mineralno brašno. Obe vrste brašna vrlo su hranljive i upotrebljavane su kao dodatak hrani pri uzgajanju peradi i svinja. Prema hemijskoj analizi Higijenskog instituta SFRJ u Beogradu, brašno od sušenog školjkinog mesa sadrži: vlage 7,06%, belančevine 44,27%, masti 8,52%, pepela 15,4% i natrijum hlorida 0,01628%. Prema hemijskoj analizi Instituta za stočarstva SRS u Zemunu, sastav brašna od školjkinih ljuštura sadrži: kalcijum karbonata 99,41% i oksida gvožđa 0,24%.

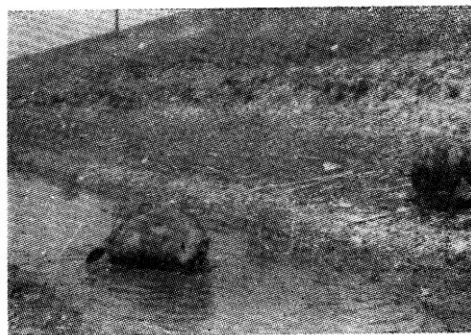
Prema ranijim podacima iz Ribolovnog centra u Apatinu, školjkino brašno dodaje se redovnoj hrani za domaću pernatu živinu. Brašnom od školjkinih ljuštura (mineralno brašno) hrani se živina koja nosi jaja, jer ona troši mnogo kalcijum karbonata za građu ljuske jaja. Za jedan komad ove živine troši se prosečno 5 grama brašna dnevno. Brašno od sušenog školjkinog mesa (životinjsko brašno) isto se tako dodaje živini, po komadu 32 grama dnevno. Pilićima za prvih osam dana ne dodaje se hrani nijedna vrsta ovog brašna. Tek posle osam dana počinje se dodavati po 2 grama dnevno brašno od mesa.

Potpuno kuvano sveže školjkino meso može se dodavati u ishrani pernatost živini umesto brašna, do 40% od ukupne dnevne hrane. Meso treba samleti i pomešati sa prekrupom od žitarica.

I svinje rado jedu sveže školjkino meso. One, pasući travu pored reka i velikih bara, zalaze do same vode, gde u pličaku love školjke i pojedu njihove mekane delove. Prema tome, i njima se uz ostalu hranu može davati izvesna količina školjkinog mesa, obzirom na visok sadržaj belančevina. Ako se svinjama dodaje uz redovnu hranu i brašno od ljuštura, postupa se ovako: za mlade svinje 2% od količine koncentrata u suhom stanju; za kрмаče dojare 1,50—2% od količine suhe hrane u obroku, kako je pokazalo iskustvo na poljoprivrednim imanjima pored Dunava. S malim količinama obe vrste školjkinog brašna uspešno se hrane i ribe u akvarijumima, dodajući ih ostaloj hrani.

Iz iznetih podataka vidimo, da bi lov školjki sa gledišta ishrane nekih domaćih životinja mogao biti koristan, kada bi bio racionalan. Ali, kada bi on bio samo intenzivan, on bi brzo iscrpeo postojeće količine slatkovodnih školjaka, jer one sporo rastu.

Pošto su zvršena posmatranja u eksperimentalnim sanducima na Savi, došlo se do rezultata, koji su pokazali da školjke narastu za šest meseci, ko-

Svinje traže školjke u prirodi

liko su eksperimenti trajali, u dužinu 1—2,4 mm, u visinu 0—1,4 mm, a u debljinu od 0—1,2 mm. Prema ovome, školjke u našim klimatskim prilikama mogle bi narasti u dužinu 2—4,8 mm za godinu dana. U evropskim zemljama hlandije klime one porastu godišnje 1,5 mm, dakle, znatno manje nego kod nas. I slatkovodne ribe u našim vodama pokazuju veći godišnji prirast nego iste vrste u evropskim zemljama hladnije klime. U vezi s time,

regeneracija jedne vode sa školjkama do potrebne dužine bila bi isuviše duga. Analogno tome, ako se školjke dozvoljene veličine u rekama, jezerima i ribnjacima love jedne godine, treba čekati duži niz godina za drugi lov. Da bi se školjke racionalno lovilo, trebalo bi postupiti onako, kako je predloženo od ovog autora u članku: »Prekomeran lov školjki i njihova zaštita«, u ovom časopisu iz 1956. godine, broj 2., strana 27—29.